

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 234/2020 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om betalning enligt lönegarantin och handläggningstider under coronakrisen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 234/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Jussi Wihonen /saf:

Hur ämnar man påskynda handläggningstiderna gällande lönegaranti,

hur tryggas utkomsten för arbetstagare som ansöker om lönefordringar och

hur säkerställs att ingen blir utan utkomst på grund av coronavirusepidemin?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Syftet med lönegarantisystemet är att trygga arbetstagarens lönefordringar i en situation då arbetsgivaren är betalningsoförmögen. Sådana fordringar som beror på anställningsförhållandet och vars grund och belopp har utretts kan betalas som lönegaranti. Lönegarantin som betalas arbetstagaren återkrävs alltid av arbetsgivaren eller en annan betalningsskyldig. I lönegarantiförfarandet ingår sålunda minst två parter – arbetstagaren och arbetsgivaren.

Lönegarantin omfattar två olika system. Av dem som fick lönegaranti 2016–2019 fick 62 procent lönegaranti på grund av ansökan av ett konkursbo. Det är fråga om ett förfarande i vilket konkursboets förvaltare tillsammans med lönegarantimyndigheten utreder vilka av arbetstagarens lönefordringar som kan betalas som lönegaranti. Detta förfarande är mycket snabbt. Lönegarantin betalas på arbetstagarnas konto 14 dagar efter att konkursen inletts och sista dagen i anställningsförhållandet.

Lönegarantin betalas emellertid även i fall där företaget inte är i konkurs utan annars saknar betalningsförmåga. Om lönefordringar har lämnats obetalda på grund av arbetsgivarens betalningsoförmåga kan arbetstagarna själva eller fackförbundet för arbetstagarens räkning ansöka om lönegaranti. Av arbetstagarna som fick lönegaranti fick 38 procent under 2016–2019 lönegaranti i ett sådant förfarande. I dessa fall ingår i behandlingen av ansökningar om lönegaranti ett flertal etapper. Det skickas en begäran om utlåtande av ansökan om lönegaranti till arbetsgivaren eftersom arbetsgivaren har de bästa förutsättningarna för att lämna en redogörelse. I praktiken är det emellertid vanligt att arbetsgivaren inte kan nås. Dessutom är det vanligt att fordringarna delvis eller fullständigt är stridiga eller att grunden för dem i övrigt är oklar. I vissa fall kan det krävas flera remissbehandlingar under förfarandet innan ärendet kan utredas. Därför är handläggningstiden för arbetstagarnas och fackförbundens ansökningar i genomsnitt 5–6 månader. I enskilda fall kan handläggningstiden även avsevärt avvika från detta genomsnitt. När fordringarna

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 234/2020 rd

har blivit utredda fattas ett beslut om lönegaranti och fordringarna betalas. Dessutom förpliktas arbetsgivaren och eventuella andra betalningsskyldiga att återbetala till staten fordringar som betalats som lönegaranti.

De ekonomiska konsekvenserna i anslutning till coronavirusepidemin förutses leda till betalningssvårigheter hos företagen. Detta igen ökar antalet nya ärenden om lönegaranti. Det är sannolikt möjligt att iaktta handläggningstiderna när det gäller handläggningstiden för lönegaranti. Sålunda kommer en stor del av arbetstagarna att få lönegarantin relativt snabbt. Däremot kommer handläggningstiden för ansökningar om lönegaranti i andra fall sannolikt att öka från nuläget.

Hos Nylands NTM-central har man av den här anledningen anställt sex nya handläggare för lönegarantiärenden (det normala antalet är 32 personer). Syftet är dessutom att med hjälp av olika administrativa åtgärder minska en förlängning av handläggningstiden som beror på det ökade antalet ansökningar.

Om arbetsgivaren inte kan betala arbetstagarnas lönefordringar kan arbetstagaren råka ut för problem med sin utkomst. I praktiken leder arbetsgivarens betalningsoförmåga vanligtvis till att arbetsavtalet upphör. Då har arbetstagaren i princip rätt till arbetslöshetsförmån. Den inkomstrelaterade dagpenningen baserar sig på förvärvsinkomsterna under tiden då arbetsvillkoret uppfylls och lönen som betalas via lönegarantin påverkar ofta hur beloppet för den inkomstrelaterade dagpenningen bestäms. Om lönegarantiärendet inte ännu avgjorts i fråga om obetalda lönefordringar har arbetslöshetskassan inte den information som den behöver för att beräkna den inkomstrelaterade dagpenningens storlek. Det måste övervägas om lönefordran är så stor att den påverkar i beräkningen av beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen. Arbetslöshetsförmån kan i vissa situationer betalas i förväg på ansökan av den arbetslösa. Det betalda förhandsbeloppet kan sammanlagt högst uppgå till beloppet för två månader och regeringen utreder för tillfället en förlängning av den här perioden. Det på förhand betalda beloppet avdras senare av arbetslöshetsförmånen. Det kan bli aktuellt med en förhandsbetalning av arbetslöshetsförmånen när betalningen av förmånen skulle fördröjas oskäligt av orsaker som inte beror på den arbetslösa, till exempel den tid som avgörande av lönegarantiärendet kräver. Dessutom kan den som ansöker om lönegaranti under tiden för behandling av ansökan ha rätt till utkomststöd mot den förmån som förväntas bli beviljad.

Helsingfors 27.4.2020

arbetsminister Tuula Haatainen